

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อโงออนไลน์และการค้ามนุษย์ โดยกลุ่มซื้อโงออนไลน์ (Call Center)¹

รุจิษา ทองน้อย²

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่มีความรุนแรงและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีซื้อโงออนไลน์ ซึ่งมีลักษณะการใช้วิธีการหลอกลวงผ่านเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์และเว็บไซต์ปลอมในหลากหลายรูปแบบ เช่น การแอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าร้านที่รัฐเพื่อสร้างความกลัว การชักชวนให้ทำงานออนไลน์ การหลอกให้กู้เงินโดยไม่ได้รับเงิน และการหลอกลวงในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงปัญหาของกลุ่มซื้อโงออนไลน์ (Call Center) ที่พัฒนาวิธีการหลอกลวงใหม่ ๆ อยู่เสมอ ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อประชาชน เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ จากสถิติในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2565 จนถึง 30 พฤศจิกายน 2567 หายนะจากการหลอกลวงออนไลน์ทั้งการหลอกลวงซื้อขายสินค้าและบริการ การหลอกลวงทำงานออนไลน์ การข่มขู่ทางโทรศัพท์เพื่อก่อให้เกิดความกลัวก่อนโอนเงิน หรือที่คนไทยรู้จักกันในนาม “คอลเซนเตอร์” (Call Center) มีมูลค่าความเสียหายรวม 77,360,070,295 บาท เฉลี่ยความเสียหายวันละ 77 ล้านบาท³ ที่น่าสนใจคือ ภายในระยะเวลาเพียงไม่นาน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 จนถึงวันที่ 2 มิถุนายน 2568 กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือ ตำรวจไซเบอร์ ได้เปิดเผยสถิติการหลอกลวงออนไลน์ล่าสุดมีมูลค่าความเสียหายรวม 11,484,216,726 บาท จากทั้งสิ้น 138,514 คดีออนไลน์ โดยคดีคอลเซนเตอร์คิดเป็นร้อยละ 6 มูลค่ารวม 689,053,004 บาท อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ได้อัยคดีบัญชีที่กระทำผิดทันที ซึ่งมีมูลค่ารวม 295,764,203 บาท เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ความเสียหายจำนวนมากศาลตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา สะท้อนถึงการรักษาความปลอดภัยในระบบ mobile banking ของผู้ให้บริการ นโยบายการจัดการ มาตรการทางกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเงินการธนาคารที่เข้มข้นเท่าทันสถานการณ์ จนกระทั่ง ช่วงต้นปี 2568 ที่ผ่านมา รัฐบาลไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลธุรกรรมด้านการเงินการธนาคาร จึงได้เริ่มยกระดับมาตรการที่มีความเข้มข้นยิ่งขึ้นเพื่อจัดการปัญหาเหล่านี้ ทั้งหมดจึงเกิดคำถามว่า ความล่าช้าในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐไทยมาช้าเกินไปหรือไม่ เมื่อเทียบกับความเสียหายของผู้บริโภคชาวไทยที่เกิดขึ้นอย่าง

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อโงออนไลน์และการค้ามนุษย์โดยกลุ่มซื้อโงออนไลน์ (Call Center) โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ สันตาสว่าง และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์ และรองศาสตราจารย์อรรณพ พจนานูรัตน์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ ประชาไท, สถิติ 3 ปี มูลค่าความเสียหายภัยออนไลน์จากมิจฉาชีพสูงกว่า 7 หมื่นล้านบาท, [Online], available URL: <https://prachatai.com/journal/2024/12/111710>, 2568 (กุมภาพันธ์ 28).

รวดเร็ว อีกทั้งความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐไทยและสถาบันทางการเงิน จะดำเนินไปในรูปแบบใดในอนาคต เพราะในหลายกรณี กระบวนการที่ล่าช้าในการสืบสวนสอบสวนและกระบวนการของสถาบันการเงิน ไม่ได้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค

อาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะการฉ้อโกงออนไลน์ที่ดำเนินการโดยกลุ่มคอลเซ็นเตอร์ ได้กลายเป็นภัยคุกคามสำคัญในสังคมไทยและประเทศเพื่อนบ้านในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ลักษณะเฉพาะของอาชญากรรมกลุ่มนี้คือความซับซ้อน ความสามารถในการดำเนินการแบบข้ามพรมแดน และการอาศัยช่องโหว่ของระบบกฎหมายและการบริหารราชการแผ่นดิน กลุ่มอาชญากรข้ามชาติมีเป้าหมายในการหาคนไทยเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารหลอกเอาทรัพย์สินของคนไทย จึงใช้วิธีการหลอกล่อเหยื่อคนไทยผู้ว่างงานผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ไร้การควบคุม ซึ่งเหยื่อขาดความรู้ ไม่มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจในประเทศตกต่ำ เมื่อพบข้อเสนอหรือรายได้ที่น่าสนใจจึงไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยหรือความเสียหายที่ตามมา จนกลายเป็นการเข้าร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยไม่ตั้งใจ สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความเร่งด่วนในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี รวมถึงการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและป้องกันผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อรักษาความปลอดภัยสาธารณะและความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องด้วยในโลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง การติดต่อสื่อสารและการทำธุรกรรมต่าง ๆ ที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของคนตามยุคสมัย แต่กลับเป็นช่องทางให้กลุ่มอาชญากรนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรมในรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อน มีการรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรอาชญากรรมหรือมีเครือข่ายอาชญากรรมเชื่อมโยงระหว่างประเทศ หรือที่เรียกว่า อาชญากรรมข้ามชาติ มีการตั้งฐานปฏิบัติการในต่างประเทศ เพื่อให้ยากต่อการค้นหา เพื่อจับกุมและดำเนินคดี และที่ระบาดหนักในช่วงหลายปีที่ผ่านมา คือกลุ่มฉ้อโกงออนไลน์ (Call Center) เป็นอาชญากรรมหนึ่งที่สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นเป้าหมายของกลุ่มอาชญากรมุ่งเอาทรัพย์สิน ซึ่งการประกอบอาชญากรรมจะสำเร็จได้ เนื่องจากคนไทย เข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำผิด ถือเป็นรากลึกของปัญหาดังกล่าว เพราะหากไม่มีคนไทยติดต่อสื่อสารเพื่อหลอกลวงคนไทยด้วยกัน ความเสียหายจากปัญหาอาชญากรรมดังกล่าวก็ไม่เกิดขึ้น จากสถานการณ์ปัญหาอาชญากรรมที่ประเทศไทย ได้ประสบอยู่และการปราบปรามหลายกลุ่มฉ้อโกงออนไลน์ (Call Center) โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า ส่วนใหญ่คนไทยจะถูกหลอกลวงให้ไปทำงานต่างประเทศหรือในประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาดังกล่าวมิใช่เป็นผลจากการกระทำของกลุ่มมิจฉาชีพเพียงลำพัง หากแต่เป็นผลพวงจากความล้มเหลวของระบบโครงสร้างรัฐ กฎหมายที่ล้าสมัย และการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งกลายเป็นพื้นที่ประจบประแจงที่เอื้อต่อการกระทำ ความผิดอันร้ายแรงต่อชีวิต ทรัพย์สิน และเสรีภาพของประชาชน

เมื่อได้ทำการศึกษา พบว่าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฉ้อโกงออนไลน์และการค้ำมนุษย์โดยกลุ่มฉ้อโกงออนไลน์ (Call Center) ของประเทศไทย อยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ประการแรกคือ ปัญหาการเปิดช่องว่างในอาชญากรรมข้ามชาติเข้าประเทศโดยปราศจากการคัดกรองคนต่างด้าวเข้าเมือง ตามข้อ 2 ของประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดรายชื่อประเทศและดินแดนที่ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการท่องเที่ยว ทำงานหรือการติดต่อธุรกิจระยะสั้นได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา และให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหกสิบวัน เป็นกรณีพิเศษ บัญญัติว่า “ให้กำหนดรายชื่อประเทศและดินแดนที่ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อท่องเที่ยว ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราและให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหกสิบวัน” และข้อ 3 บัญญัติว่า “ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางสัญชาติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 2 ซึ่งจะเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว เพื่อทำงานหรือติดต่อธุรกิจระยะสั้นตามที่กำหนดไว้ในประกาศกรมการจัดหางานว่าด้วยการกำหนดงานอันมีลักษณะจำเป็นหรือเร่งด่วนหรืองานเฉพาะกิจให้ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา และให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหกสิบวัน” และข้อ 4 บัญญัติว่า “ในกรณีที่คนต่างด้าวประสงค์จะขออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไปภายหลังจากที่ครบกำหนดเวลาอนุญาตตามประกาศนี้แล้ว ก่อนครบกำหนดเวลาอนุญาตให้คนต่างด้าวดำเนินการยื่นขอขยายเวลาอนุญาตตามที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองกำหนด และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองประทับตราขยายระยะเวลาอนุญาตให้คนต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักรต่อไปอีกไม่เกินสามสิบวัน”

การกำหนดให้ผู้ถือหนังสือเดินทางจาก 93 ประเทศตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ไม่ต้องขอวีซ่าเมื่อเดินทางเข้าไทยเป็นการชั่วคราว เพื่อการท่องเที่ยว การติดต่อธุรกิจระยะสั้นหรือการทำงานระยะสั้น โดยสามารถพำนักได้ไม่เกิน 60 วัน ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นระยะเวลาที่มากเกินไปสำหรับการท่องเที่ยว ทำงานหรือการติดต่อธุรกิจระยะสั้น ซึ่งส่งผลให้เกิดช่องโหว่ด้านความมั่นคงหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ นโยบายฟรีวีซ่า ที่กำหนดโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่เอื้อให้กลุ่มสื่อโซเชียล (Call Center) สามารถตั้งฐานปฏิบัติการในประเทศไทยได้อย่างเสรี การขาดกลไกการคัดกรองคนต่างชาติที่เข้ามาในราชอาณาจักรอย่างมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้บุคคลจากบางประเทศสามารถเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยโดยไม่ต้องขอวีซ่า และสามารถพำนักอยู่ได้นานถึง 60 วัน โดยไม่มีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม หรือวัตถุประสงค์ในการเดินทางอย่างแท้จริงประกาศดังกล่าว แม้มีเจตนาส่งเสริมการท่องเที่ยวและการค้าระยะสั้น แต่กลับถูกใช้เป็นช่องทางในการลักลอบเข้าประเทศของกลุ่มสื่อโซเชียล (Call Center) ที่แฝงตัวมาในคราบนักท่องเที่ยวหรือผู้ทำงานระยะสั้น นำไปสู่การตั้งเครือข่ายอาชญากรรมในพื้นที่ชายแดนหรือจังหวัดท่องเที่ยวสำคัญ โดยไม่มีการเฝ้าระวังหรือคัดกรองความเสี่ยงเชิงลึก ประเทศไทยไม่มีระบบตรวจสอบย้อนหลังหรือฐานข้อมูลร่วมกับประเทศต้นทางที่จะช่วยคัดกรองบุคคลที่มีประวัติอาชญากรรม นอกจากนี้ยังไม่มีระบบติดตามผู้ที่ได้รับการยกเว้นวีซ่าเมื่อครบกำหนดพำนัก ส่งผลให้กลุ่มอาชญากรสามารถลอบหนีและสร้างความเสียหายโดยไม่ถูกตรวจพบ

ประการที่สอง ปัญหาการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าและอินเทอร์เน็ตไปยังประเทศเพื่อนบ้านซึ่งถูกใช้เป็นฐานปฏิบัติการของกลุ่มสื่อโซเชียล (Call Center) มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการไฟฟ้าแห่ง

ประเทศไทย พ.ศ. 2511 บัญญัติว่า “ให้จัดตั้งการไฟฟ้าขึ้น เรียกว่า “การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “กฟผ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (1) ผลิต จัดจำหน่าย จัดส่งหรือจำหน่ายซึ่งพลังงานไฟฟ้าให้แก่ (ก) การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคหรือการไฟฟ้าอื่นตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น (ข) ผู้ใช้พลังงานไฟฟ้าตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ค) ประเทศใกล้เคียง”

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้มีการควบคุมหรือเงื่อนไขว่าไฟฟ้าที่จำหน่ายไปจะถูกใช้ในกิจกรรมใดหลังจากส่งออกแล้ว จึงเกิดช่องว่างที่ทำให้กลุ่มคอลเซ็นเตอร์สามารถใช้ทรัพยากรไฟฟ้าจากไทยสนับสนุนการกระทำผิดได้ โดยอำนาจให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จำหน่ายไฟฟ้าให้บางพื้นที่ชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ 5 มีนาคม 2539 ที่อนุมัติหลักการให้ กฟผ. ขายไฟฟ้าแก่ประเทศเพื่อนบ้านบริเวณหมู่บ้านชายแดนได้โดยไม่ต้องขออนุมัติคณะรัฐมนตรีทุกครั้ง ถือเป็นนโยบายส่งเสริมความร่วมมือและรายได้ แต่ไม่ได้ถูกกำหนดรายละเอียดไว้ในกฎหมายเฉพาะ ซึ่งในทางปฏิบัติ กฟผ. จึงทำสัญญาซื้อขายกับนิติบุคคลของประเทศเพื่อนบ้านที่ได้รับสัมปทานจากรัฐบาลของประเทศนั้น ซึ่งสัญญาเหล่านี้อยู่บนฐานพาณิชย์และนโยบาย แต่ไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายไทย กำหนดเงื่อนไขการใช้ไฟฟ้าหลังส่งข้ามแดนแต่อย่างใด

การส่งกระแสไฟฟ้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยไม่มีการกำหนดขอบเขตการใช้งานปลายทาง หรือมาตรการควบคุมการนำไปใช้ในกิจกรรมผิดกฎหมาย เช่น การตั้งศูนย์ปฏิบัติการคอลเซ็นเตอร์ผิดกฎหมายในเขตชายแดน อาจนำไปสู่การเอื้อประโยชน์โดยไม่ตั้งใจให้กับกลุ่มอาชญากรข้ามชาติได้ ในลักษณะนี้ จะเห็นได้ว่าแม้มาตรา 6 กำหนดให้ กฟผ. สามารถจำหน่ายไฟฟ้าไปยังประเทศใกล้เคียงได้อย่างชอบด้วยกฎหมาย แต่ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ต้องมีการประเมินผลกระทบด้านความมั่นคง หรือ ตรวจสอบวัตถุประสงค์ของการใช้ไฟฟ้าในพื้นที่ปลายทาง นอกจากนี้ ยังไม่ปรากฏกลไกการติดตามตรวจสอบ หรือ กลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงกับกฟผ. ในการควบคุมความเสี่ยงจากการนำกระแสไฟฟ้าไปใช้ตั้งศูนย์อาชญากรรมคอลเซ็นเตอร์ในประเทศเพื่อนบ้าน

และในปัจจุบันไม่มีมาตราใดในพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ พ.ศ. 2511 ที่ให้อำนาจตัดไฟด้วยเหตุผู้ซื้อในต่างประเทศใช้ไฟผิดกฎหมาย อำนาจการตัดไฟขึ้นอยู่กับดุลพินิจของรัฐบาลที่ผ่านสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือคณะรัฐมนตรีที่สั่งให้รัฐวิสาหกิจดำเนินการตามเงื่อนไขสัญญาและหลักความมั่นคง ดังนั้น ช่องว่างกฎหมาย คือ ไม่มีหลักเกณฑ์ถาวรแน่นอนในระดับกฎหมายหรือระเบียบที่กำหนดเงื่อนไขการจำหน่ายไฟฟ้าข้ามแดนว่าต้องใช้ในทางชอบด้วยกฎหมาย และไม่มีบทบัญญัติรองรับการระงับไฟกรณีละเมิดเงื่อนไขดังกล่าว

ประการที่สาม ปัญหาการควบคุมและการป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนโดยภาครัฐ มาตรา 24 (4) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล”

เห็นว่าในทางปฏิบัติยังพบปัญหาทางกฎหมายหลายประการของมาตรา 24(4) กล่าวคือ ถ้อยคำว่า “เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” เป็นการตีความข้อยกเว้นอย่างกว้างเกินควร หน่วยงานรัฐอาจอ้างประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา 24 (4) ในการเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ทั้งที่ในหลายกรณีไม่ใช่สถานการณ์ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนจริง เช่น การเปิดเผยข้อมูลทะเบียนราษฎรให้กับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างกว้างขวางจนข้อมูลรั่วไหล อีกทั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ยังขาดกลไกควบคุมที่มีประสิทธิภาพ เพราะพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่ได้กำหนดบทลงโทษหากเจ้าหน้าที่ของรัฐเปิดเผยข้อมูลเกินขอบเขต ต่างจากกรณีที่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในภาคเอกชนทำให้การเยียวยาความเสียหายทำได้ยาก และปัญหาการรั่วไหลจากภายในหน่วยงาน มีกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเองนำข้อมูลไปขายให้กับกลุ่มซื้อโกงออนไลน์ (Call Center) เช่น ข้อมูลทะเบียนราษฎร เบอร์โทรศัพท์ เลขประจำตัวประชาชน ซึ่งเป็นข้อมูลหลักที่นำไปใช้ประกอบการหลอกลวง ซึ่งการควบคุมและป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนโดยภาครัฐถือเป็นแนวทางในการลดโอกาสการเกิดอาชญากรรมออนไลน์ โดยเฉพาะการซื้อโกงและการค้ามนุษย์โดยกลุ่มซื้อโกงออนไลน์ (Call Center) เนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลเป็นเป้าหมาย (Target) ตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) และเป็นโอกาส (Opportunity) ที่เปิดช่องให้คนร้ายลงมือได้ง่ายขึ้น เมื่อภาครัฐไม่สามารถควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างรัดกุม เช่น การเปิดเผยข้อมูลทะเบียนราษฎรโดยไม่ระมัดระวัง หรือการรั่วไหลจากระบบของรัฐ ก็เท่ากับเป็นการลดการคุ้มครองเหยื่อ และเพิ่มโอกาสให้อาชญากรลงมือกระทำผิดได้อย่างสะดวกขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory) ที่เห็นว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นจากการมีเป้าหมายที่เหมาะสม การขาดผู้ป้องกัน และการมีผู้กระทำผิดที่มีแรงจูงใจ

การเชื่อมโยงกับทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม อาชญากรรมเกิดจาก 3 องค์ประกอบ คือ ผู้กระทำผิด (Offender) เป้าหมาย (Target) และ โอกาส (Opportunity) ข้อมูลส่วนบุคคลที่รั่วไหล เช่น หมายเลขบัตรประชาชน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ถูกใช้เป็นเป้าหมาย และเมื่อไม่มีการป้องกันจากภาครัฐหรือไม่มีการคัดกรองการเข้าถึงข้อมูลอย่างเข้มงวด จึงกลายเป็นโอกาส ให้กลุ่มซื้อโกงออนไลน์ (Call Center) ลงมือได้ง่าย โดยใช้ข้อมูลเหล่านี้สร้างสถานการณ์หลอกลวงเหยื่อ เช่น กรณีการรั่วไหลของข้อมูลประชาชนไทยกว่า 50 ล้านรายชื่อในปี 2566 ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการโทรหลอกลวงเป็นตัวอย่างชัดเจนว่าการขาดการป้องกันข้อมูลก่อให้เกิดเป้าหมายและโอกาสครบตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม

ประการที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการซื้อโกงออนไลน์ของกลุ่มซื้อโกงออนไลน์ (Call Center) โดยสถาบันการเงิน พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 6 วรรคแรก บัญญัติว่า “ กรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจพบเหตุอันควรสงสัยเองหรือได้รับข้อมูลจากระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 ว่า บัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ใดถูกใช้หรืออาจถูกใช้ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงิน ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรมและแจ้งสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการที่รับโอนถัดไป พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันทีเป็นการชั่วคราวไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่พบเหตุอันควรสงสัยหรือได้รับแจ้ง แล้วแต่กรณี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแท้จริง และแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตรวจสอบ”

เห็นว่ามาตรา 6 วรรคแรก วัตถุประสงค์เพื่อระงับการทำธุรกรรมทางการเงินไว้ชั่วคราวเป็นเวลา 7 วัน หากพบเหตุอันควรสงสัยเองหรือได้รับข้อมูลจากระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลว่า บัญชีเงินฝาก หรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ใดถูกใช้หรืออาจถูกใช้ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จากการใช้บัญชีของสถาบันการเงินเป็นเครื่องมือในการรับเงินและถ่ายโอน เงินจากการกระทำผิด และอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าพนักงานในการสืบสวนสอบสวนคดี ในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ และต้องแจ้งสถาบันการเงินผู้รับโอนทุกทอดทราบ โดยกำหนดสิทธิทั้งในกรณีที่สถาบันตรวจพบเองหรือผู้เสียหายสามารถโทรศัพท์ เพื่อแจ้งอายัดเงินที่โอนไปจากบัญชีของผู้เสียหายไปยังบัญชีของกลุ่มมิจฉาชีพได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีคำสั่งจากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ หรือต้องไปดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์ก่อน

การระงับการทำธุรกรรมทางการเงินจึงเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ระบบการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินของสถาบันการเงินจึงต้องทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งปัจจุบันกลุ่มมิจฉาชีพมีกระบวนการทำงานอย่างรวดเร็ว โดยการโอนเงินออกจากบัญชีของผู้เสียหายไปในอีกหลายต่อทอดทางบัญชีม้าโดยใช้เวลาไม่นาน สุดท้ายเงินถูกส่งออกไปยังนอกราชอาณาจักรหรืออยู่ในรูปแบบเงินสกุลดิจิทัลทำให้ยากต่อการติดตามเงินมาคืนให้แก่ผู้เสียหาย จำเป็นต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน สถาบันการเงินจึงต้องมีมาตรการระงับธุรกรรมทางการเงินนั้นทันที โดยไม่ต้องรอการยืนยันจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้เสียหาย แล้วรีบแจ้งเข้าสู่ระบบกลางให้ทุกธนาคารรับทราบเช่นเดิม

มาตรา 7 แห่งพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 บัญญัติว่า “ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับแจ้งจากผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่า ได้มีการทำธุรกรรมโดยบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวและเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันที และแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับแจ้งการทำธุรกรรมไว้ทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงิน

อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งให้ระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมนั้น”

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรขยายกรอบเวลา การอายัดบัญชีชั่วคราว จากเดิมไม่เกิน 7 วัน เป็นไม่เกิน 14 วัน หรือกำหนดเงื่อนไขให้พนักงานสอบสวนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอขยายเวลาการอายัดออกไปได้ในกรณีมีเหตุจำเป็น เช่น คดีมีความซับซ้อน ต้องประสานต่างประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มคนร้ายอาจซื้อเวลาด้วยการหยุดเคลื่อนไหวเงินในช่วง 7 วันที่ถูกอายัด รอจนธนาคารต้องปลดอายัดตามกฎหมายแล้ว จึงรีบโอนเงินออกทันที การให้ช่องทางขยายเวลาจะเพิ่มโอกาสให้เจ้าหน้าที่ติดตามเงินหรือรวบรวมหลักฐานเอาผิดได้ทัน นอกจากนี้ ในกรณีที่ตรวจสอบพบหลักฐานชัดเจนว่าบัญชีที่ถูกอายัดเกี่ยวข้องกับขบวนการอาชญากรรม ควรให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการสั่งอายัดเงินในบัญชีดังกล่าวจนกว่าจะสิ้นสุดคดี หรือจนกว่าจะมีคำสั่งศาล เพื่อป้องกันไม่ให้เงินถูกย้ายหรือถอนออก

ดังนั้นแล้วปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการช้อ โกงออนไลน์และการค้ามนุษย์โดยกลุ่มช้อ โกงออนไลน์ (Call Center) ซึ่งกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงทั้งในเชิงเศรษฐกิจ ความมั่นคง และสิทธิมนุษยชน การดำเนินการของกลุ่มช้อ โกงออนไลน์ (Call Center) มีได้อาศัยเพียงความบกพร่องของปัจเจก แต่เจริญเติบโตบนความล้มเหลวของระบบกฎหมาย โครงสร้างราชการ และมาตรการป้องกันอาชญากรรมอย่างรอบด้าน ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการเปิดช่องว่างให้อาชญากรรมข้ามชาติเข้าประเทศโดยปราศจากการคัดกรองคนต่างด้าวเข้าประเทศ ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรพิจารณาระยะเวลาการยกเว้นวีซ่าลงเหลือ 30 วัน เพราะระยะเวลา 60 วัน อาจเกินความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป และเอื้อให้นักแสวงประโยชน์อยู่นานเพื่อทำสิ่งผิดกฎหมายได้มากขึ้น การให้ 60 วันไม่ได้ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากนัก แต่กลับทำให้เกิดปัญหาอย่างที่กล่าวมา การปรับเหลือ 30 วันจะยังคงสร้างแรงจูงใจให้มาเที่ยว เพราะไม่ต้องขอวีซ่า แต่จะลดโอกาสที่ต่างชาติจะอยู่นานพิเศษเพื่อกระทำความผิด และทำให้เจ้าหน้าที่สามารถควบคุมตรวจตราได้ง่ายขึ้น เพราะหากต้องอยู่นานกว่านั้นจะต้องเข้าสู่ระบบยื่นขอวีซ่าที่มีการตรวจสอบมากขึ้น ทั้งนี้ อาจพิจารณาใช้แนวทางผสม เช่น ยังคงให้ 60 วันสำหรับบางประเทศที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น ชาติยุโรปที่มาท่องเที่ยวระยะยาวอยู่แล้วและสถิติทำผิดต่ำ แต่ลดเหลือ 30 วันสำหรับบางประเทศที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลสถิติมาสนับสนุนการตัดสินใจอย่างรอบด้าน จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ดังนี้

เดิม ข้อ 2 บัญญัติว่า “ให้กำหนดรายชื่อบริษัทและดินแดนที่ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อท่องเที่ยว ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราและให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหกสิบวัน”

ขอเสนอแนะให้แก้ไขเป็น ข้อ 2 บัญญัติว่า “ให้กำหนดรายชื่อบริษัทและดินแดนที่ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อท่องเที่ยว ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราและให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินสามสิบวัน”

และขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ เพื่อกำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะพำนักเกิน 30 วัน ต้องยื่นขอวีซ่าตามปกติ เพื่อเป็นการกั้นกรองคนที่อยู่ระยะยาวเพิ่มขึ้น ให้เพิ่มเป็น ข้อ 2/1 กล่าวคือ

ข้อ 2/1 “นักท่องเที่ยวที่ต้องการอยู่ต่อเกิน 30 วัน จะไม่สามารถขอต่ออายุอยู่ที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง แบบปัจจุบันได้ทันที แต่ต้องยื่นคำร้องขอวีซ่าท่องเที่ยว วีซ่าประเภทอื่นผ่านสถานทูตหรือกรมการกงสุล ตามขั้นตอนปกติ ซึ่งอาจดำเนินการออนไลน์หรือให้บริการที่ศูนย์ One Stop Service ภายในประเทศก็ได้”

2. ปัญหาการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าและอินเทอร์เน็ตไปยังประเทศเพื่อนบ้านซึ่งถูกใช้เป็นฐานปฏิบัติการของกลุ่มมือ โกงออนไลน์ (Call Center) ผู้ศึกษาเห็นว่าเรื่องเงื่อนไขการจำหน่ายไฟฟ้าออกนอกราชอาณาจักรกำหนดให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ หรือ กฟผ. ในการทำสัญญาขายไฟฟ้าให้หน่วยงาน นิติบุคคลต่างประเทศ ต้องระบุเงื่อนไขว่า “ผู้ซื้อต้องนำไฟฟ้าไปใช้ในกิจการที่ขอบด้วยกฎหมายและไม่ก่อให้เกิดภัยต่อความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อยของประเทศไทย” และให้สัญญาดังกล่าวอยู่ภายใต้กฎหมายไทย หากมีการฝ่าฝืนเงื่อนไขนี้” ด้วย และกำหนดอำนาจการระงับหรือยกเลิกการจ่ายไฟ เพิ่มมาตราให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ร่วมกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ซึ่งกำกับดูแลกฟผ.)

มีอำนาจออกคำสั่งให้รัฐวิสาหกิจไฟฟ้า ระงับหรือหยุดส่งไฟฟ้าชั่วคราว ไปยังผู้ซื้อในต่างประเทศ หากปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าพลังงานที่ขายถูกใช้ในการกระทำผิดกฎหมายร้ายแรง หรือกระทบต่อความมั่นคงและประโยชน์สาธารณะของประเทศไทย ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อให้การใช้อำนาจนี้ โปร่งใสและรอบคอบ จึงขอเสนอแนะเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 เป็น

มาตรา 6/1 “ในการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหรือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคต้องกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ซื้อนำกระแสไฟฟ้าไปใช้โดยขอบด้วยกฎหมาย หากปรากฏว่าไฟฟ้าที่จำหน่ายถูกใช้ในการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาร้ายแรงหรือกระทบต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจสั่งให้ระงับหรือยกเลิกการจำหน่ายไฟฟ้าแก่ผู้ซื้อนั้นชั่วคราวหรือถาวรได้ และการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าขอบด้วยกฎหมาย ผู้จำหน่ายมีต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากการระงับไฟตามคำสั่งนี้”

3. ปัญหาการควบคุมและป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนโดยภาครัฐ ผู้ศึกษาเห็นว่าควรจำกัดถ้อยคำว่า “เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะ” ให้แคบลง เพื่อไม่ให้กฎหมายเปิดช่องให้หน่วยงานรัฐใช้ข้อยกเว้นที่กว้างเกินควร โดยไม่มีการควบคุม โดยเฉพาะในกรณีที่ไม่มีการคุกคามเร่งด่วน และระบุหลักเกณฑ์การใช้ข้อยกเว้นโดยรัฐ ทำให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง หากกฎหมายเปิดช่องให้หน่วยงานรัฐใช้ข้อยกเว้นที่กว้างเกินควรโดยไม่มีการควบคุม โดยเฉพาะในกรณีที่ไม่มีการคุกคามเร่งด่วน รัฐควรต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลเสมอ

เว้นแต่จะมีสถานการณ์พิเศษ เช่น ภัยพิบัติ ความมั่นคง หรือความปลอดภัยในชีวิตเท่านั้น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ดังนี้

เดิมมาตรา 24 (4) บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล”

ขอเสนอแนะ มาตรา 24 (4) แก้ไขเป็น “ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ จะมีสถานการณ์พิเศษ เช่น ภัยพิบัติ ความมั่นคง หรือความปลอดภัยในชีวิตเท่านั้น”

4. ปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการฉ้อโกงออนไลน์ของกลุ่มฉ้อโกงออนไลน์ (Call Center) โดยสถาบันการเงิน ผู้ศึกษาเห็นว่าเพิ่มบทบัญญัติให้สถาบันการเงินดำเนินการระงับธุรกรรมเชิงรุก โดยเสนอให้แก้ไขถ้อยคำในมาตรา 6 วรรคแรก ที่เดิมกำหนดให้ธนาคาร มีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรม เมื่อพบเหตุอันควรสงสัยเองหรือได้รับข้อมูลจากระบบแลกเปลี่ยนข้อมูล ว่าบัญชีใดเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยปรับถ้อยคำให้ครอบคลุมถึงกรณีที่ระบบตรวจจับความผิดปกติของธนาคารเองแจ้งเตือน เช่น ระบบ AI วิเคราะห์พบธุรกรรมเสี่ยงสูง สถาบันการเงินต้องระงับธุรกรรมนั้นทันที โดยไม่ต้องรอการยืนยันจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้เสียหาย แล้วรีบแจ้งเข้าสู่ระบบกลางให้ทุกธนาคารรับทราบเช่นเดิม มาตรการนี้จะเปิดทางให้ธนาคารใช้ดุลยพินิจยับยั้งความเสียหายก่อนที่จะมีการร้องเรียน ลดการพึ่งพาการแจ้งจากผู้เสียหายเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการกระทบสิทธิผู้บริโภคโดยไม่จำเป็น ควรกำหนดให้ธนาคารต้องติดต่อสอบถามหรือยืนยันกับเจ้าของบัญชีโดยเร็ว เช่น โทรศัพท์หรือ SMS แจ้งว่าธนาคารระงับรายการโอนเพราะสงสัยว่าเข้าข่ายหลอกลวง ให้ลูกค้ายืนยันภายใน 1 ชั่วโมง หากลูกค้ายืนยันว่าเป็นธุรกรรมที่ถูกต้อง ก็ให้ธนาคารดำเนินการต่อได้ทันที เป็นต้น แนวคิดนี้คล้ายกับระบบ SMS OTP หรือแจ้งเตือนเพียงแต่ยกระดับให้ธนาคารหยุดรายการไว้ก่อน จนกว่าจะได้ยืนยันความถูกต้อง ลดโอกาสที่เงินจะหลุดลอยไปถึงบัญชีม้า จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ดังนี้

เดิมมาตรา 6 วรรคแรก บัญญัติว่า “...ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการที่มีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรมและแจ้งสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการที่รับโอนถัดไป...”

ขอเสนอแนะให้แก้ไขเป็น มาตรา 6 วรรคแรก “...ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการต้องระงับการทำธุรกรรมทันที โดยไม่ต้องรอการยืนยันจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้เสียหาย และเร่งแจ้งเข้าสู่ระบบกลางให้ทุกธนาคารรับทราบ...”

และเพื่อเป็นการเพิ่มเติมหน้าที่ธนาคารในการใช้เทคโนโลยีตรวจจับธุรกรรมผิดปกติ โดยเสนอให้เพิ่มบทบัญญัติใหม่ ในพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติม เป็นมาตรา 6/1 บัญญัติว่า “ให้สถาบันการเงินต้องจัดให้มีระบบหรือ

กระบวนการทางเทคโนโลยีที่เพียงพอในการตรวจสอบและคัดกรองธุรกรรมที่มีลักษณะผิดปกติหรือเข้าข่ายต้องสงสัยว่าเป็นการท้อโกง และต้องรายงานหรือระงับธุรกรรมนั้นตามสมควร”

ในบทบัญญัติมาตรา 7 ผู้ศึกษาเสนอให้พิจารณาขยายกรอบเวลา การอายัดบัญชีชั่วคราว จากเดิมไม่เกิน 7 วัน เป็นไม่เกิน 14 วัน หรือกำหนดเงื่อนไขให้พนักงานสอบสวนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอขยายเวลาการอายัดออกไปได้ในกรณีมีเหตุจำเป็น เช่น คดีมีความ ซับซ้อน ต้องประสานต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มคนร้ายอาจซื้อเวลาด้วยการหยุดเคลื่อนไหวเงินในช่วง 7 วันที่ถูกอายัด รอจนธนาคารต้องปลดอายัดตามกฎหมายแล้วจึงรีบโอนเงินออกทันที การให้ช่องทางขยายเวลาจะเพิ่มโอกาสให้เจ้าหน้าที่ติดตามเงินหรือรวบรวมหลักฐานเอาผิดได้ทัน นอกจากนี้ ในกรณีที่ตรวจสอบพบหลักฐานชัดเจนว่าบัญชีที่ถูกอายัดเกี่ยวข้องกับขบวนการอาชญากรรม ควรให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการสั่งอายัดเงินในบัญชีดังกล่าว จนกว่าจะสิ้นสุดคดี หรือจนกว่าจะมีคำสั่งศาล เพื่อป้องกันไม่ให้เงินถูกย้ายหรือถอนออก ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

เดิมมาตรา 7 บัญญัติว่า “ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตาม มาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันที และแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับการทำธุรกรรมไว้ทราบและให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงิน อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งให้ระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไป ภายในเวลาดังกล่าว ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการ ธุรกิจยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมนั้น”

ขอเสนอแนะให้แก้ไขเป็น มาตรา 7 บัญญัติว่า “ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจ ผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันที และแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในเจ็ดสิบสอง ชั่วโมง เมื่อมีการร้องทุกข์แล้วให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับการทำธุรกรรมไว้ทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงิน อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งให้ระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมนั้น”

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก ศรีภมร, “แนวทางการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากแก๊งค์คองเซ็นเตอร์โดยมาตรการกำกับดูแลของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม, เอกสารศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565.
- จักรพงษ์ กิ่งวาน โสภณ, “ความผิดฐานฉ้อโกง: ศักยภาพการหลอกลวงทางโทรศัพท์ (กลุ่มคอลเซ็นเตอร์)”, *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา* 7(1), (2565): 283–285.
- วีรศ หงส์ทองคำ, “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบของสถาบันการเงินจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยี”, *การค้นคว้าอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 2567.
- ประชาไท. สถิติ 3 ปี มูลค่าความเสียหายภัยออนไลน์จากมิจฉาชีพสูงกว่า 7 หมื่นล้านบาท
[Online]. Available URL: <https://prachatai.com/journal/2024/12/111710>, 2568 (กุมภาพันธ์ 28).
- กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (n.d.). ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ [Online]. Available URL: <https://thaipoliceonline.go.th>, 2568 (มิถุนายน 3).
- พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 85 ตอนที่ 102.(2 พฤศจิกายน): 4-5.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนที่ 69 ก.(27 พฤษภาคม 2562): 63.
- พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 140 ตอนที่ 18 ก.(16 มีนาคม 2566): 3-4.
- ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดรายชื่อประเทศและดินแดนที่ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการท่องเที่ยว ทำงานหรือการติดต่อธุรกิจระยะสั้นได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา และให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหกสิบวัน เป็นกรณีพิเศษ ,ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 141 ตอนพิเศษ 192 ง.(15 กรกฎาคม 2567): 2-6.